THE ROMANIAN WOODEN LANGUAGE: BETWEEN NEUROLINGUISTIC PROGRAMMING AND SOCIAL ADJUSTMENT

Livia Feidaros, PhD candidate, "Stefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: During the Romanian communist era, wooden language became an authority in itself, as it represented a non-communicative structure whose main function was to engage the individual in a system. As the possibility of verbal expression was blocked, the individual no longer had access to creativity, personal cognition or heuristic methods that are specific to the freedom of thought, so he could only compile rigid structures that annihilate expression. The question that raises naturally concerns the processes which generated such manipulative structures. Was this process an imposed and controlled one or it occured involuntarily, as a form of social adjustment, as a necessity of the masses to acomplish the desiderata of a theoretical utopian regime? In our paper we will try to find an answer to this question based on the analysis of a corpus consisting in a number of fragments of politicized discourse from the epoch of Romanian communism.

Keywords: communism, wooden language, manipulation, programmed strategy, discourse analysis.

1. Manipularea gândirii prin limbă

1.1. Modelarea gândirii prin programarea neurolingvistică

În general, o societate de tip totalitar se bazează pe diferite forme de manipulare. Aceasta vizează cele două instanțe extreme ale psihicului, și anume inconștientul, care este obedient, reacționează la un anumit tip de discurs persuasiv, și supraeul, a cărui structură este responsabilă de construirea dezideratelor înalte, bazate pe moralitate și etică. În cele mai intime structuri, psihismul uman este de natură verbală, toate procesele acestuia, fie că vorbim de cele cognitive, mnezice sau de cele volitive și afectiv emoționale, ajung în câmpul conștiinței sub formă de structuri logico-verbale. Aceste forme de verbalizare sunt interiorizate sub aspectul predefinitului social, sunt structuri fixe, care se învață de-a lungul vieții și care corespund fiecărui tip de trebuință. În tehnica manipulării se încearcă reconstruirea discursului în așa fel încât individul să interiorizeze și să restructureze alte tipuri de trebuințe.

Limbajul articulat este programul după care individul își ajustează spațiul interior, mergând pâna la a influența aspectele cele mai intime ale ființei umane; el stă la baza programării neurolingvistice, proces cu rol terapeutic sau de dezvoltare personală. Conceptul de programare neurolingvistică a fost introdus la începutul anilor '70 în științele din domeniul comunicării de doi cercetători ai dezvoltării personale, Richard Bandler și John Grinder. Scopul acestora a fost să stabilească o corelație între modalitatea de comunicare verbală și structurile cognitiv-neuronale cu funcții de procesare a informației, în ideea restructurării percepției individului asupra capacităților și performanțelor sale. În esență, procesul care stă la baza

BDD-A22377 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:53 UTC)

programului neurolingvistic este de natură matricială, el pliază pe o structură fiziologică ce are un determinism biofizic, genetic – deci individual – modalități de integrare din sfera colectivului, a generalului, fie că vorbim de integrare socială sau de restructurarea imaginii de sine după criterii supraindividuale. Programarea neuronală a fost ulterior corelată cu terapii și metode de dezvoltare personală nonconvenționale, care au o bază teoretică multidisciplinară, cum ar fi fizica cuantică, epigenetica și informatica. Putem vorbi de câteva aspecte ce caracterizează procesul programului neurolingvistic: activarea undelor cerebrale alfa, ce favorizează permisivitatea subiectului pentru influențele din exterior cum ar fi limbajul hipnotic, metamesajele, itemii repetitivi, metafora, fraze cu caracter circular; accesul la nivelele subconștientului și inconștientului prin interiorizarea și personalizarea noii structuri informaționale; programarea neurolingvistică se adresează în ultimă instanță inconștientului, formațiune care reacționează la limbajul persuasiv sau sugestiv.

1.2. Manipularea prin discursul cu caracter politic

Deși conceptul de programare neurolingvistică a fost introdus recent în aria de referință științifică, mecanismele care stau la baza acestui fenomen erau cunoscute și exploatate de diverse sisteme ce doreau să obțină ca efect receptivitatea individului pentru schimbare, pentru interiorizarea unor clișee comportamentale specifice. Guvernările de tip totalitar au exploatat aceste mecanisme de influențare, în ideea creării unui alt mod de raportare a individului la social și la propria individualitate. Structurile lingvistice specifice tipurilor de propagandă anulează ideea de individualitate, de unicitate a fiecărui om, și, dacă totuși ne referim la ea, constatăm că reprezintă un tipar uniform, o replică perpetuă a aceleiași forme create după dezideratele specifice acestor tipuri de societăți.

Regimul comunist din România, între anii 1944-1989, s-a impus pe un fond social postbelic favorabil, ca replică la pericolul naționalismului radical fascist. Ideea de sistem fără clase sociale, fără proprietate privată și cu egalitate de drepturi și de șanse, cu punctul sensibil pe accesul la învățământ, a creat o permeabilitate socială pentru influența sovietică. Mai mult decât atât, ideea de guvernare populară, de acces al fiecărui individ la exercitarea opiniei și, în ultimă instanță, a puterii, au atras interesul categoriilor sociale defavorizate sub acest aspect. În realitate, sistemul trebuia implementat de asemenea natură, încât controlul Uniunii Sovietice să se exercite asupra teritoriului românesc, în ideea păstrării infuenței politico economice.

Rațiunea și necesitatea oricărei forme de control asupra maselor se impune în scopul exercitării puterii, fie că vorbim de guvernările dictatoriale sau de controlul economic pe care îl dețin, actualmente, unele concerne, în scopul acumulării de capital. Sunt două aspecte sociale importante ale manipulării, și anume: uniformizarea indivizilor prin apartenența la o grupare omogenă și atomizarea, nu prin individualizare, care este anulată, ci prin izolare, prin imposibilitatea de aglutinare înspre un deziderat înalt. „În esenţă, manipularea este o persuasiune care nu ţine cont de intenţiile sau/şi de interesele destinatarului, prin care acesta este convins să facă ceea ce nu doreşte sau/şi ceea ce nu îi foloseşte (dar îşi doreşte manipulatorul sau îi foloseşte acestuia)” (Zafiu, 2007: 32).

2. Trăsăturile discursului politizat din comunismul românesc

2.1. Conţinuturi ideologice

BDD-A22377 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:53 UTC)

La începuturile sistemului comunist din România s-au impus cu precădere elemente din doctrina stalinistă, au fost împrumutate modalități de discurs politic, de propagandă, simboluri şi însemne adaptate la cerințele Noii Epoci. Specificul sovietic era reprezentat de o realitate în care majoritatea nu avea acces la cultură, şi nu prelucra idei abstracte. Pe acest teren a fost uşor să funcționeze tehnicile de manipulare a maselor, şi chiar şi empiric se putea face o selecție a ceea ce era eficient, cu intenția de a le implementa pe un teren care se dorea a fi ținut sub control, cum evident a fost şi în cazul României.

Un element ce impune în fața maselor ideea de autoritate este atitudinea de tip maniheist, care creează în permanență opoziții între „binele" comunist şi „răul" capitalist. Lupta împotriva „răului" se concretizează în lexicul limbii de lemn prin terminologia din sfera militară. Acest aspect este susținut şi de militarizarea şi ierarhizarea structurilor sociale, grupate în diverse organizații care să includă majoritatea. Practic întreaga societate este supusă rigorii şi disciplinei unei armate al cărei țel comun este „lupta pentru pace". Ideologic, Partidul îşi construieşte o doctrină de tip militar, care impresionează realitatea socială prin cuvânt. Absurditatea sintagmei *lupta pentru pace* este evidentă, totuşi aceasta face referire la perioada de început a comunismului, în care exista un grad mai accentuat de violență în comunicate şi directive, ca mai apoi să iasă în prim-plan afirmarea satisfacției cu privire la înfăptuirile comunismului, însă în detrimentul informației vehiculate.

Este promovat spiritul revoluționar care corespunde noilor tendințe de combatere a misticismului sau a parazitismului burghezo-moşieresc, în care singura acumulare de capital permis este achiziția revoluționară prin muncă. În realitate, contrar doctrinei comuniste care promova bunăstarea tuturor cetățenilor, se urmăreşte o plafonare de capital individual, dar nu atât din punct de vedere pecuniar, cât prin reducerea trebuințelor personale. Raționalizarea alimentelor, interzicerea proprietății private, introducerea uniformelor la locul de muncă şi în şcoli, manifestările artistice de tip patriotic şi propagandistic, anulează tendința pentru consumul de masă, pentru investirea în bunuri. Individul este izolat de propriile lui tendințe de a se individualiza în raport cu ceilalți, devine un element apartenent unei structuri artificiale, care, aplicată lumii reale, o anulează, o face să dispară.

În acest context maniheist, în care „forțele progresiste" înfăptuiesc „Epoca de Aur", cuvintele nu mai servesc la semnificare. Adjective asociate substantivelor le proiectează în direcții neconcordante cu realitatea, de multe ori *vechi* însemnând capitalismul, exploatarea popoarelor, lupta pentru revendicarea drepturilor, pe când *nou* se referă la înfăptuirile socialismului şi la achizițiile revoluționare. Mai mult, cuvintele nu mai definesc concepte rezultate prin abstractizare, nu mai prezintă o arie conceptuală cu raporturi firești între noțiuni, ci reprezintă o prescurtare sau o înregimentare a unui maximum de cuvinte, asemănătoare în idee cu ceea ce a imaginat şi a descris George Orwell în cartea sa *1984*. Noțiunile îşi pierd plasticitatea, nu mai există un determinism între cuvinte, vocabularul sărăcit serveşte doar la impregnarea ideologică a frazei.

Tot din această perspectivă maniheistă putem vorbi de influența darwinismului social, însă adaptat viziunii ideologice, gradul de inserție a individului în sistem scoțând în evidență caracteristicile prototipului socialist, după tiparul căruia se construieşte întregul social: „socialismul real îşi manifestă superioritatea față de sistemul occidental prin faptul că el creează un tip de om nou, superior" (Wierzbicki, 1996: 36). În acestă direcție putem distinge tendințe eugenice, din perspectiva preferată de comuniști, de a avea „origini sănătoare", în acest caz,

BDD-A22377 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:53 UTC)

făcându-se referire la genitorii aparținând clasei muncitoare. Propaganda socialistă promova idei legate de familie și încuraja sporirea populației pe baza principiilor selecției sociale, prin așa-numitele „mame eroine", care proveneau cu preponderență din mediul agricol sau muncitoresc. Ele asigurau viitorul proletariat necesar înfăptuirilor revoluționare.

2.2. Elemente de stil

În tehnicile de supunere a maselor, o valoare incontestabilă o au stereotipiile, ce sunt dirijate de subconștient, și rata cu care se repetă mesajul, pentru a fi imprimat involuntar în memorie. Memoria colectivă este un proces diferit de memoria individului, ea stochează informații cu un conținut specific social și are rolul de a reproduce comportamentele sociale și de reglaj a masei.

Și în limbajul de lemn sunt prezente stereotipiile verbale. La nivelul individului, acestea sunt cauzate de unele afecțiuni neuropsihiatrice. Verbalizarea, în acest caz, nu are ca scop comunicarea, ci reprezintă o reflectare a stării patologice. De cele mai multe ori acest lucru semnalează anularea imaginii de sine, depersonalizarea, pierderea contactului cu realitatea, sau uneori controlul vocal al unor acțiuni proprii.

Însă stereotipiile verbale colective au ca scop restructurarea realității sociale, conferă o poziție sistematică unilaterală angrenajului colectiv. Discursul nu va fi nici logic, nici coerent, nici nu va avea valoare de adevăr, întrucât, din sistemul de gândire colectivă lipsesc instanțele care le analizează și le raportează la o structură axiologică. Din această cauză, idei, uneori absurde, au generat adeziuni fanatice sau isterii colective, dacă luăm ca exemplu nazismul.

Françoise Thom, în cartea sa *Limba de lemn*, aduce în discuție câteva elemente de stilistică pe care le raportează la particularităţile discursului politic.

Claritatea este un aspect ce se referă la gradul de discernământ pe care îl experimentează cititorul în raport cu obiectul și funcția discursului. „Dacă există vreo claritate în discursul de lemn, ea nu se datorează cu siguranță meritelor stilului" (Thom, 1993: 69). Întrucât am observat anterior faptul că în limba de lemn cuvintele reprezintă mai curând un cod ideologic decât o actualizare a sensului lor natural, claritatea discursului devine o funcție a codului intern, discursul își atinge scopul în raport cu abilitatea receptorului de a decodifica. Putem aprecia faptul că doar formarea unei mentalități ideologice deține cheia percepției corecte a obiectului comunicării.

Adecvarea este un alt element ce face parte din repertoriul stilistic al comunicării. În limba de lemn, locul moderației este luat de monotonie, informația transmisă nu crează ideea de autenticitate, stilul scris este aproape identic cu stilul oral, iar reacția publicului este prestabilită (aplauze, urale în momentele-cheie ale discursului, scandare a unor lozinci specifice). În discursul oral, anumite cuvinte declanșează reacția reflexă, cum ar fi: *entuziasmul general*, *hotărârile congresului*, *epoca marilor înfăptuiri* etc. Dacă vorbim de adecvare, singurul raport între conținutul discursului și scopul acestuia este reacția maselor, deci există un grad de adecvare internă, specifică ideologiei.

Invenţia, după Françoise Thom, înglobează abuzul de cuvinte compuse și neologisme, perifraze lungi, uzitate în aceeași formulă predefinită, metafore inadecvate, care în mod normal definesc alte arii conceptuale (Thom, 1993: 73). Un exemplu celebru este construcția: *în vederea îndeplinirii neabătute a programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi*

BDD-A22377 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:53 UTC)

înaintare a României spre comunism, reluată obsesiv în cuvântări, dări de seamă şi materiale jurnalistice.

Un alt aspect stilistic de menționar ar fi *eufemismul.* După Rodica Zafiu, eufemismul în limbajul de lemn are ca scop mascarea evenimentelor ce nu corespund ideologiei partidului (Zafiu, 2007: 36). În acest caz eufemismul atenuează contactul cu realitatea sau chiar o eludează, dând un aspect unilateral și incongruent discursului, anulând intervenția alternativelor. În acest mod se induc reprezentări sociale cu un nivel de generalitate și unilateralitate mai ridicat.

În acest sens, limbajul totalitarist își pierde plasticitatea ce conferă individului posibilitatea de a de a emite judecăți de valoare. Practic, prin compresia noțiunilor și conceptelor și codificarea lor în expresii rigide, se restructurează, pe baza verbalizării interioare, și modul de gândire, acesta devenind clișeic. „La Orwell, din ideea că limba modelează gândirea se deduce că restrângerea expresiilor produce restrângerea lucrurilor gândite, ceea ce poate constitui o armă politică totalitară" (Zafiu, 2007: 30).

2.3. Particularităţi lingvistice

2.3.1. Particularităţi fonologice

Deşi slab reprezentat în ce priveşte elementele specifice, nivelul fonologic oferă uneori exemple celebre de coruperi ale formei cuvintelor, datorate ignoranţei, care s-au perpetuat până în epoca actuală. În acest sens, exemplul cel mai citat este cel al substantivului *prevedere*, a cărui pronunţare proparoxitonă, impusă la început prin cuvântările lui Nicolae Ceauşescu şi preluată apoi în toate discursurile oficiale, este frecventă şi în prezent, deşi dicţionarele limbii române indică foarte clar o accentuare paroxitonă. Rostirea proparoxitonă, deşi involuntară la Ceauşescu, a fost percepută de către receptorii de un nivel educaţional scăzut ca un termen al unui limbaj specializat, pierzându-şi legătura semantică cu etimonul *a vedea / vedere* şi cu sensul originar de „precauţie".

2.3.2. Particularităţi morfosintactice

În acest sens, din discursul comunist dispar referirile la persoana întâi și a doua singular, dar și la formele pluralului persoana a doua și a treia. În discursul totalitar se vorbește despre un *noi* subînțeles, el nu este folosit explicit: *vom înfăptui*, *vom realiza*, și nu *noi vom înfăptui*; pronumele *noi* capătă sens de angrenaj al poporului unificat în partidul comunist, dar el este exclus din discurs, nemaifiind necesar. Prezența pronumelui *noi*, însemnând „eu și voi", ar impune ca simetric pronumele *ei*, care ar reprezenta „exclusul", „ceilalți", „dușmanii poporului", „capitaliștii". Deci excluderea pronumelui *noi* impune o imanență a stărilor de fapt, un dat obligatoriu și atemporal, care nu are ca efect atingerea unui scop în viitor, în mod concret, ci doar îl aduce în câmpul conștiinței colective.

De asemenea, o altă caracteristică a discursului de tip manipulator totalitarist este și *substantivizarea*. Verbul semnifică exprimarea unei acțiuni, induce ideea de mobilizare, conferă valoare de adevăr. *În cadrul stabilirii, înfăptuirea Epocii de Aur, făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate,* sunt structuri impersonale care exprimă un grad al intenției. Discursul devine atemporal și impersonal, creează premisele unei autorități funcționale din care membrii participanți la acțiune sunt excluși sau dirijați înspre o acțiune care nu putem preciza dacă a avut loc sau nu. Substantivizarea produce uneori o economie lexicală, înlăturând elementele superflue, ceea ce conferă discursului o forţă sporită. Adjectivul *cincinal*, ca în „plan cincinal",

BDD-A22377 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:53 UTC)

este adeseori utilizat cu valoare substantivală în structuri precum: *în următorul cincinal, la sfârşitul cincinalului* etc.

O serie de termeni creaţi prin substantivizarea verbelor populează obsedant discursul politic comunist: *înfăptuire, făurire, propăşire, întărire, înaintare, depăşire, îndeplinire, cucerire, ridicare, realizare* etc. Pentru exemplificare, vom arăta că, din punct de vedere statistic, în documentul *Rezoluţiei Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român din 30.11.1989*, care conţine 7205 cuvinte, termenul *făurire* figurează de 24 ori (în forma substantivizată; verbul *a făuri* apare şi el de două ori); procentual, această cifră reprezintă 0,34% din total. Deşi pare un procent nesemnificativ, totuşi termenul apare mai des decât *comunist* (de 18 ori) şi *comunism* (de 16 ori), care ne-am fi aşteptat să domine întregul discurs (termenii *comunist* şi *comunism* însumează 0,47%). Seria de verbe substantivizate de mai sus formează o paradigmă semantică de sinonime parţiale sau contextuale care transmit ideea de progres; prezenţa lor în textul analizat este copleşitoare:

înfăptuire	*22 ori*	*0,31%*
făurire	*24 ori*	*0,34%*
propăşire	*0 ori*	*0,00%*
întărire	*12 ori*	*0,17%*
înaintare	*4 ori*	*0,06%*
depăşire	*0 ori*	*0,00%*
îndeplinire	*4 ori*	*0,06%*
cucerire	*9 ori*	*0,12%*
ridicare	*12 ori*	*0,17%*
realizare	*5 ori*	*0,07%*
	TOTAL	***1,30%***

Comparând acest procent cu cel obţinut de termenul *partid* (prezent de 91 de ori), constatăm că sinonimele progresului sunt mai frecvente (1,30% faţă de 1,26%, procentul pentru substantivul *partid*).

2.3.3. Particularităţi lexico-semantice

Spațio-temporalul firesc este viciat de sensuri noi în cazul adverbelor de timp sau de loc, *acum* semnificând „în epoca noastră”, iar *mîine* făcând referire la un viitor cert şi iminent. Deși nu putem vorbi de o extensie a semnificației cuvântului, subiectul le percepe ca atare, prezentul se anulează întrucât reprezintă un mod personal de a participa la existenţa grupului, o concretizare a realității în care individul se regăsește în poziție centrală. Realitatea de *azi* se confundă cu realitatea dezideratelor partidului, reprezentată de actuala și viitoarea, deci perpetua, *epocă de aur*.

Limba discursurilor comuniste îşi creează o terminologie proprie, un repertoriu de elemente de limbă care reprezintă jaloanele cele mai importante ale sistemului, în jurul cărora se construiesc subsistemele acestuia.

Axa clasei politice are în centru termenul *partid*, substantiv utilizat de multe ori fără nici un determinant, dar sinonim pentru *Partidul Comunist Român*. Decodificarea corectă nu presupune niciun efort, având în vedere situaţia politică a epocii, când toate celelalte partide

BDD-A22377 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:53 UTC)

politice fuseseră anihilate prin scoaterea în afara legii şi prin represalii tragice. Însă folosirea repetată a cuvântului *partid*, fără determinanţi, fixează în subconştientul colectiv ideea de unicitate a acestuia şi cea a „unităţii de monolit" a poporului în jurul partidului salvator.

Axa agriculturii este reprezentată, printre altele, de neologismul *cooperativă* (mai ales în sintagmele *cooperativă agricolă de producţie* sau *cooperativă meşteşugărească*), cu sensurile de „unitate economică socialistă autonomă, realizată prin asocierea ţărănimii, bazată pe proprietatea cooperatistă asupra mijloacelor de producţie şi a producţiei", respectiv „unitate economică autonomă, în care se unește de bunăvoie un grup de meseriași pentru a lucra în comun cu mijloace aduse de ei în proprietate comună sau cumpărate în comun" (DEX '09); deşi dicţionarele româneşti trimit la etimonul francez *coopérative*, dicţionarele franceze nu includ acest substantiv, ci doar adjectivul *coopératif*, după care s-a creat adjectivul românesc, aşadar substantivul *cooperativă* citat mai sus este o creaţie autohtonă.

Axa industriei este sintetizată prin sintagma *clasa muncitoare*, care în societatea comunistă se îndepărtează de sensul originar de „proletariat" şi ajunge să însemne „clasă socială alcătuită din totalitatea oamenilor care muncesc în producție, folosind direct mijloacele de producție proprii mașinismului și industriei moderne, și care constituie forța conducătoare a societății" (DEX '98; în DEX '09 separarea celor două accepţiuni nu se mai face, iar sintagma *clasa muncitoare* lipseşte).

O altă axă importantă, cea a copiilor şi tineretului, are o terminologie diversificată pe grupe de vârstă. Astfel, pentru grupele mici de vârstă (3-7 ani şi 8-15 ani), termenii specifici provin din specializarea semantică a unor cuvinte deja existente în limbă, şi anume *şoim* şi, respectiv, *pionier*. Este interesant de observat că, pentru mulţi dintre copiii epocii comuniste, singurele sensuri pe care aceştia le asociau celor două cuvinte erau cele din sistemul organizaţiilor comuniste, necunoscând sensul lor propriu. Termenul *şoim* lipseşte cu sensul său specializat din NODEX, deşi este reluat mai târziu în DEX '09. Situaţia se prezintă diferit pentru termenul *pionier*, care în NODEX apare scindat în două cuvinte-titlu, primul redând sensul specializat din terminologia comunistă, iar al doilea redând sensurile originare, de „colonist" sau „deschizător de drumuri", care apăreau şi în dicţionarele anterioare epocii comuniste (Şăineanu, 1929; Scriban, 1939). Pentru cea de a treia grupă, care începea în jurul vârstei de 15 ani, termenul specific este un derivat de la sigla organizaţiei, *Uniunea Tineretului Comunist*; spre deosebire de termenul *pecerist*, creat neoficial şi folosit cu nuanţe despective, substantivul *utecist* nu a căpătat niciodată conotaţii negative şi avea un statut semioficial, apărând uneori în şedinţele organizaţiei sau în unele forme de manifestare artistică-propagandistică, precum poezii sau cântece („uteciştii de azi, comuniştii de mâine").

3. Concluzii

În perioada comunistă, limbajul de lemn devine o autoritate în sine, reprezentând o structură noncomunicativă, având doar rol de angrenare a individului într-un sistem. Blocând posibilitatea de exprimare verbală, individul nu mai are acces la creativitate, cogniție proprie sau metode euristice specifice libertății de gândire, el devenind un compilator de structuri rigide, cu rol de anulare a expresiei. În acest mod, socialul nu mai este alcătuit din interacțiuni, nu mai este supus transformărilor evolutive firești, ci rezidă o structură imuabilă, care asigură o perpetuă existență sistemului. Practic, vorbim de imunitatea sistemului la reactivitatea socială care l-ar putea destructura.

BDD-A22377 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:53 UTC)

Întrebarea care survine în mod firesc este legată de procesele care au generat aceste structuri manipulatorii. A fost un proces impus de clasa conducătoare? Cunoscători ai tehnicilor de manipulare le-au implementat cu bună știință pentru a asigura funcționalitatea unei structuri sociale aberante sau, dimpotrivă, tot acest proces survine ca un reglaj social, ca o necesitate a maselor de a realiza deziderateleunui regim teoretic și utopic? Dacă ne referim la inconștientul colectiv al lui Jung, și prin urmare la inconștient social, am putea vorbi de un reglaj social firesc, de necesitatea acestui inconștient de a fi obedient, supus, de nevoia acestuia de autoritate. Chiar dacă structurile politice ale vremii erau ierarhizate, unele având valoare punitivă și coercitivă cum era Securitatea, acestea nu justifică masificarea și uniformizarea, mai mult sau mai puțin, voluntară, a indivizilor. Ba, dimpotrivă, ar fi putut da naștere unei reacții de respingere, de revoltă, anterior evoluției istorice. Mai mult decât atât, specificul gândirii comuniste, limbajul de lemn și reglajul comportamental specific vremii, îl regăsim și după '89, și uneori chiar și la cei care au luptat împotriva regimului.

SURSE

*** *Rezoluţia Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român din 30.11.1989*, http://lege5.ro/

*** *Statutul Partidului Comunist Român*, Editura Politică, Bucureşti, 1969

BIBLIOGRAFIE

Anghelescu, Dan, 2009, *Limba de lemn şi distrugerea morală*, în Ilie Rad (coord.), *Limba de lemn în presă*, Bucureşti, Tritonic, 76-92

Betea, Lavinia, 2009, *«Limba de lemn» – de la Ceauşescu la Ion Iliescu*, în Ilie Rad (coord.),
Limba de lemn în presă, Bucureşti, Tritonic, 179-187

Camelia Beciu, 2011, *Sociologia comunicării şi a spaţiului public,* Iaşi, Polirom

Guţu Romalo, Valeria, 2005, *Limba de lemn – concept şi percepţie istorică*, în *Aspecte ale evoluţiei limbii române,* Bucureşti, Humanitas Educaţional, p. 229-237

Manolescu, Nicolae, 1991, *Dreptul la normalitate*, Bucureşti, Litera

Mihai, Nicoleta, *Limba de lemn a lui Gheorghiu Dej*, în Ilie Rad (coord.), *Limba de lemn în presă*, Bucureşti, Tritonic, 2009, 208-224

Roșca, Luminița, 2006, *Mecanisme ale propagandei în discursul de informare*, Iaşi, Polirom

Sasu, Aurel, 2008, *Dicţionarul limbii române de lemn,* Piteşti, Paralela 45

Slama Cazacu, Tatiana, *Limba de lemn – sinteză retropectivă şi constatarea vitalităţii acestui parazit al limbii române*, în Ilie Rad (coord.), *Limba de lemn în presă*, Bucureşti, Tritonic, 13-75

Teodorescu, Cristiana-Nicola, 2000, *Patologia limbajului comunist totalitar*, Craiova, Scrisul românesc

Thom, Francoise, 1993, *Limba de lemn*, Bucureşti, Humanitas

Wierzbicki, Piotr, 1996, *Structura minciunii*, Bucureşti, Nemira

Zafiu, Rodica, 2007, *Limbaj şi politică*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti

BDD-A22377 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:53 UTC)

DICŢIONARE

DEX ’09, Academia Română, 2009, *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Bucureşti, Univers Enciclopedic

DEX ’98, Academia Română, 2009, *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Bucureşti, Univers Enciclopedic

NDU: Oprea, Ioan, *et alii*, 2009, *Noul dicţionar universal al limbii române*, Bucureşti – Chişinău, Litera Internaţional

Şăineanu, Lazăr, 1929, *Dicţionar universal al limbei române*, [Craiova], Scrisul Românesc, *apud* dexonline.ro

Scriban, August, 1939, *Dicţionaru limbii româneşti*, Iaşi, Presa Bună, *apud* dexonline.ro

BDD-A22377 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:53 UTC)